

BUTLLETÍ INFORMATIU

Núm. 16 • Abril 2019

GESCO

GRUP D'EX SÍNDICS I EX CONSELLERS GENERALS

ÍNDEX

- Salutació del President2
- Editorial3
- Assistència al *Bureau* i a l'Assemblea General organitzat per la FP-AP6
 - Declaració d'Estrasburg
- Assemblea General del GESCO del 2018 12
 - Assemblea General ordinària del 28 d'abril de 2018
- Acte d'homenatge a un Ex Conseller General 13
 - Discurs del Sr. Josep Marsal Riba
 - Discurs del Sr. Joan Santamaria Terré
 - Discurs del Sr. Òscar Ribas Reig
- Número d'associats 2018.....28
- Full de preinscripció per a nous membres de ple dret i observadors.....29

SALUTACIÓ

El temps passa sense respectar el desig de moltes persones, aquelles sobretot que ja han vist passar molts caps d'any, molts aniversaris, i que voldrien que aquest ritme fos molt més lent.

Ja fa anys que els Ex Consellers es van organitzar per constituir una entitat específica sota el nom de AESCO primer i de GESCO després. Si adoptem una visió més global, si seguim les notícies, sobretot les del Consell General actual, que ha celebrat el 600 aniversari de l'11 de febrer del 1419, dia en que el Bisbe Francesc TOVIÀ acceptà una proposició dels homes d'Andorra, destinada a la creació d'un Consell, independent dels organismes comunals, amb representants de totes les Parròquies i que tindria per missió resoldre els problemes d'abast nacional. Aquell dia va nàixer el CONSELL DE LA TERRA predecessor del Consell General actual. Al GESCO ens hem de felicitar que s'hagi volgut celebrar aquesta efemèride car si en els Pariatges els nostres senyors feudals van afirmar que Andorra era una col·lectivitat diferent dels països veïns, fou un acte en el qual els andorrans no van intervenir. En canvi la creació del Consell de la Terra es feu a iniciativa dels homes d'Andorra, mostrant així que els Andorrans eren ben conscients de pertànyer a un conjunt humà diferent d'Espanya i de França. I aquest sentiment "d'andorranitat" es mantingué ferm, fent front a totes les vicissituds, que foren nombroses, fins al 1993 en que fou reconegut internacionalment.

Nosaltres Ex-Consellers successors d'aquells andorrans que van constituir el Consell de la Terra, tenim l'obligació de contribuir a mantenir viu aquell sentiment "d'andorranitat" que ha sobreviscut durant 600 anys, fent patents els perills que comportarien certes decisions, si les adoptés el Consell General, que semblen destinades a satisfer el desig personal d'alguns en detriment de l'interès general. Penso per exemple en la modificació, tal com ho proclamen certes veus, d'algunes lleis bàsiques, fonaments del nostre Estat. Aquesta modificació podria contribuir a l'alteració d'aquell sentiment, tan necessari per mantenir independent el nostre país.

Us desitjo, apreciats companys, una bona Assemblea General i una participació activa als debats del GESCO.

EL PRESIDENT

EDITORIAL

El dia 11 de febrer d'aquest 2019 s'ha pogut celebrar el 600 aniversari de la creació del Consell de la Terra.

En plena era feudal, quan les decisions polítiques les prenién solament els senyors, els homes d'Andorra van proposar a aquests Senyors la creació d'un organisme compost de ciutadans andorrans (els caps de casa), amb la missió de resoldre els problemes comuns a les sis Parròquies del país. El Bisbe d'Urgell, l'un dels dos Sobirans que governaven el nostre país, ho acceptà l'11 de febrer del 1419, consagrant aquesta data com a fita capital pel naixement de la democràcia a Andorra.

No era evidentment la Democràcia tal com la van inventar i sobretot practicar els grecs molt abans de J.C., ells la definien com a "govern del Poble pel Poble i per al Poble"; en el nostre cas el poder el conservaven els Senyors però van donar la possibilitat als nostres avantpassats de participar parcialment al seu exercici en el país dissenyat pels Pariatges.

El model utilitzat aquí no corresponia exactament a la fórmula emprada per la Grècia antiga on el nombre reduït de ciutadans els permetia organitzar els debats a la plaça pública de la ciutat, anomenada Àgora, debats seguits de decisions que es prenién amb la participació del que ells consideraven el Poble :els homes majors d'edat, n'eren exclosos els esclaus i les dones.

Aquesta fórmula , tot i ser certament imperfecta segons criteris occidentals del segle XXI, al no contemplar la participació de tots els habitants era malgrat tot un avanç molt significatiu per a la participació dels ciutadans a la presa de decisions en la gestió dels afers públics. Ara bé, aquest sistema no es pot practicar en la nostra època a causa de l'augment de la població. Encara que en un període molt recent els Comuns l'utilitzaven en les "Reunions de Poble" on s'adoptaven decisions vinculants, votades per la majoria dels habitants presents. Era la Democràcia directa.

Actualment a Andorra, com en la majoria dels països del nostre entorn, al no poder actuar d'acord amb aquell model, impera la "democràcia representativa". O sigui que el Poble, únic detentor de la sobirania, delega, per un temps limitat, el poder a uns representants seus que escull per mitjà d'eleccions. Aquests representants elegits són els Consellers generals si se'ls encarrega de legislar, els Consellers de Comú si llur funció és administrar la Parròquia.

Per que aquests delegats puguin governar, funció difícil si es considera la diversitat d'opinions que apareixen en el sí d'un conjunt de ciutadans, s'han imposat i s'han acceptat dos principis fonamentals que són els corol·laris necessaris de la

democràcia representativa:

- a) en cas d'absència de consens s'adopta la solució preconitzada per la majoria.
- b) La minoria ha d'acceptar i aplicar les decisions adoptades per aquesta majoria.

La primera crítica que es pot fer a aquest sistema es deu al propi concepte de la natura de la Majoria. Per que les decisions adoptades siguin acceptades pel conjunt de la població, les persones que les proposen haurien de representar efectivament la majoria del poble. És fàcil constatar que en cas d'abstenció important al moment d'anar a votar, els elegits representen la majoria dels electors que hagin anat a votar, però no obligatòriament, ni molt menys, la dels ciutadans. Aquest defecte no havia afectat fins ara el nostre sistema electoral car els andorrans acudien massivament a les urnes. Però s'observa malauradament un creixement progressiu d'aquesta abstenció. És una evolució perillosa car indueix alguns ciutadans a creure que ells no participen al govern del país car està sempre en mans d'una casta de polítics que esta allí per a defensar els seus interessos. Per salvar la nostra democràcia s'ha de lluitar aferrissadament contra aquestes creences, creant les condicions que incitin tots els andorrans ciutadans a votar, és a dir, a expressar el seu vot, tot i participant d'aquesta forma, encara que indirectament, a la gestió dels afers públics. A l'inrevés, fomentar l'abstenció als comicis electorals i el desenvolupament d'aquestes creences són comportaments irresponsables inductors del "populisme" que té malauradament tendència a desenvolupar-se en molts llocs països del món.

A Andorra s'ha de dir que, actualment, la confecció de les candidatures, unes candidatures tancades que l'elector no pot modificar, i elaborades pels partits, redueix de manera dràstica la capacitat d'escollir que haurien de tenir els electors, i tendeix segurament a assentar aquesta opinió, organitzant allò que en diuen la "partidocràcia" (el govern dels partits) i que pot desvirtuar parcialment la democràcia. Els partits són una necessitat, són indispensables, però la possibilitat per als electors de modificar, segons unes regles molt estrictes, les candidatures, els podria potser fer tornar a les urnes.

De totes maneres, aquesta democràcia representativa que, durant dècades ha permès a la majoria de països del món de governar-se correctament, comença ara a esser l'objecte d'algunes crítiques: la participació insuficient del poble és probablement la més important.

Per a corregir aquest defecte, alguns autors i alguns polítics proposen la instauració de la Democràcia Participativa. En aquest sistema, els electors no deleguen tot el poder als elegits, conserven per a ells, per mitjà del referèndum, la possibilitat de fer aprovar una nova llei i fins i tot de derogar-ne una d'existent. Alguns van encara més lluny i voldrien conservar per al poble la possibilitat, sempre a través del referèndum

,de destituir una autoritat legalment elegida, quan no respecta les promeses fetes durant la campanya electoral. La instauració més sistemàtica d'aquest tipus de referèndum popular fa actualment l'objecte d'un debat intens a França. `

Potser és necessari modificar-ne algun detall secundari per tal de perfeccionar-ne el funcionament, però s'ha de tenir sempre present que la Democràcia és el sol sistema just de govern dels pobles. El gran estadista Churchill que coneixia bé el problema ho va proclamar així: "s'ha dit que la democràcia és la pitjor forma de Govern, exceptuant totes aquelles altres formes que s'han provat de tant en tant".

LA JUNTA DIRECTIVA

ASSISTÈNCIA AL BUREAU I A L'ASSEMBLEA GENERAL ORGANITZAT PER LA FP-AP

Una delegació del GESCO integrada pels Srs. Isidre Baró Cabanes i Marc Codina Travesset va assistir a la reunió del Bureau i de l'Assemblea General de l'Associació d'antics parlamentaris de països membres del Consell d'Europa (FP-AP) que es va desenvolupar a París el proppassat 2 de març de 2018. Creada l'any 1994, la FP-AP està troba actualment integrada per 21 països membres i 2 països observadors. El Principat d'Andorra participa a la FP-AP des de l'any 2009, en qualitat d'observador, i a partir de l'any 2011 com a membre de ple dret.

Durant el transcurs d'aquestes reunions, després de procedir a l'aprovació de la nova composició del Bureau i de l'Assemblea General, el debat es va centrar amb l'aprovació de la proposta de liquidació de l'exercici 2017 i la proposta de pressupost per a l'exercici 2018, així com el comiat del President en funcions, el Sr. DeBono i la respectiva elecció d'un nou President per un mandat de dos anys consecutius. De les dos candidatures presentades, el Sr. Rydén va ser el candidat que va obtenir la majoria absoluta en vots.

Per últim, es va presentar un projecte de resolució sobre l'esdevenir d'Europa que es va aprovar en el col·loqui del mes d'octubre a Estrasburg.

ASSOCIATION EUROPEENNE DES ANCIENS PARLEMENTAIRES DES PAYS MEMBRES DU CONSEIL DE L'EUROPE

COLLOQUE de STRASBOURG

12 octobre 2018

L'AVENIR DE L'EUROPE. DECLARATION DE STRASBOURG

Adoptée par les délégués() représentant
les membres de l'Association européenne des anciens Parlementaires
des Pays membres du Conseil de l'Europe*

* La déclaration a été adoptée à la majorité des voix.

FP-AP – final 12.10.2018

70 ANS APRÈS LA CONFÉRENCE DE LA HAYE OÙ TOUT A COMMENCÉ

L'ASSOCIATION EUROPÉENNE DES ANCIENS PARLEMENTAIRES DES PAYS MEMBRES DU CONSEIL DE L'EUROPE

- rendant hommage à la Conférence de La Haye, qui a posé il y a 70 ans la pierre angulaire d'une Europe unie et intégrée et commémorant la création du Conseil de l'Europe en 1949, de la Communauté européenne du charbon et de l'acier en 1951, de la Communauté économique européenne en 1957; la première élection directe du Parlement européen en 1979 et l'inauguration de l'Union européenne en 1992 ;
- considérant la «Charte européenne des anciens parlementaires» adoptée par l'Association à Strasbourg en 2011 et les déclarations pertinentes de l'Association, notamment celle de Strasbourg (2000) sur «Le renforcement de la dimension parlementaire des institutions européennes», celle de Rome (2002) sur «Les valeurs

européennes communes sous-tendant la construction européenne», celle de Berlin (2004) sur «La politique d'intégration face aux défis internationaux », celle de Bruxelles (2014) sur« Les défis de la démocratie à l'ère de la mondialisation »et celle de Lyon (2016) sur« Les défis de la migration »;

- a. considérant qu'il existe encore des conflits non résolus, des guerres et des violations du Pacte final de Helsinki dans les pays membres du Conseil de l'Europe ;
- b. considérant que l'économie de l'ensemble de l'Europe souffre toujours de la crise économique et financière de 2008 et récemment de sanctions;
- c. considérant que la crise monétaire de certains pays de la zone euro n'est pas terminée;
- d. considérant que l'Europe doit lutter contre le retour du protectionnisme, particulièrement contre la position défavorable de l'administration américaine vis-à-vis de l'UE et du libre-échange;
- e. considérant que la crise écologique et le changement climatique s'aggravent ;
- f. considérant que le rôle de l'Europe dans l'économie mondiale diminue;
- g. considérant que le Royaume-Uni a décidé de quitter l'Union européenne et son marché commun;
- h. considérant que les politiques actuelles menées par les États membres de l'UE sur la question des migrations et des réfugiés démontrent un manque de solidarité en Europe et l'incapacité de trouver et de mettre en œuvre des solutions communes;
- i. considérant que le terrorisme a augmenté dans toute l'Europe;
- j. considérant que certains États membres du Conseil de l'Europe et de l'Union européenne s'affranchissent des valeurs européennes communes telles que définies dans le statut du Conseil de l'Europe, la Convention européenne des droits de l'homme et la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne, particulièrement sur l'indépendance de la justice, la liberté de se réunir et la liberté de la presse;
- k. considérant que le Conseil de l'Europe ainsi que l'Union européenne sont confrontés aux changements constitutionnels dans plusieurs pays;
- l. considérant que l'incapacité des institutions de l'UE et ses États membres à faire face à la soi-disant «polycrise» a accru le mécontentement d'une partie croissante de la population quant au fonctionnement de l'Union européenne actuelle et a mené à la montée des partis populistes et des mouvements nationalistes;
- m. considérant que le potentiel du Conseil de l'Europe en tant que plate-forme politique paneuropéenne pour les membres de l'UE et des pays non membres de l'UE n'est pas suffisamment exploité;

- n. considérant que l'Union européenne actuelle ne peut aujourd'hui répondre aux attentes de tous les citoyens européens en matière de démocratie, de prospérité, de stabilité et de sécurité ainsi que l'éducation tout au long de la vie et les possibilités de formation;
- o. considérant que ces problèmes, associés à l'absence d'une vision commune des États nationaux quant à l'avenir de notre continent, ont donné lieu à des niveaux d'euroscpticisme sans précédent;
1. estime que le temps de la gestion des crises au moyen de décisions ponctuelles et progressives est révolu, car cela ne conduit qu'à des mesures souvent trop limitées, trop tardives;
2. est convaincu qu'il est temps de réfléchir profondément à la manière de revitaliser la vision d'un continent qui réalise une union plus étroite entre ses États afin de sauvegarder et de réaliser les idéaux et les principes qui sont leur patrimoine commun et de faciliter leur développement économique et social;
3. reconnaît qu'une plus grande unité entre les États européens a été réalisée par le Conseil de l'Europe et l'Union européenne et note qu'une coopération plus étroite de ces institutions permettra plus de réalisations et estime que le rôle du Conseil de l'Europe garantit la participation de tous les pays européens dans le projet de paix et de valeurs communes qui devrait être renforcé;
4. souligne le principe de "l'unité dans la diversité" où les États européens conservent leur identité et leur tradition et coopèrent pour leur bien commun;
5. demande que les compétences de l'Union européenne soient renforcées et rationalisées dans les domaines où des actions et une politique communes sont nécessaires, telles que la politique étrangère et de défense, les questions budgétaires et financières y compris la gouvernance de la zone Euro et le commerce extérieur, alors qu'il faudrait identifier davantage de domaines pouvant être laissés aux États membres et à leurs parlements suivant le principe de subsidiarité;
6. suggère que l'UE entretienne des relations privilégiées avec le Conseil de l'Europe et participe conformément aux dispositions de l'Art. 6.2 du Traité de l'Union européenne à des conventions fondamentales telles que la Convention européenne des droits de l'homme, mais aussi à la Charte sociale européenne et à la Convention culturelle européenne. Convaincue qu'à travers le Conseil de l'Europe, tous les États européens peuvent être inclus dans des politiques telles que le Voisinage européen, les migrations et la lutte contre les attitudes antidémocratiques;
7. encourage le Conseil de l'Europe à renforcer sa fonction de "chien de garde" et de gardien de la démocratie, de l'état de droit et des droits de l'homme particulièrement dans les pays membres où même l'indépendance de la justice est gravement menacée ;
- 7A. invite l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe à renforcer son regard critique sur les activités socio-économiques et politiques de l'Organisation pour le Développement économique (OCDE) et de la Banque européenne pour la

- reconstruction et le développement (BERD) ;
8. appelle le Conseil de l'Europe, l'Union européenne et les États membres à réaliser l'égalité des genres et à promouvoir l'autonomisation des femmes et des filles ;
 9. demande instamment que des efforts paneuropéens soient déployés pour lutter contre le chômage des jeunes pour mieux préparer la société au vieillissement de la population qui touche notamment les soins de santé, les régimes de retraite, le logement et les transports, en respectant le principe de la subsidiarité ;
 - 9A. souhaite instamment que des efforts paneuropéens soient déployés pour faire progresser la numérisation de l'économie européenne et pour élaborer une stratégie de cyber sécurité afin de protéger les données et les infrastructures industrielles sensibles ;
 10. propose que l'Union européenne et le Conseil de l'Europe et leurs États membres soient plus actifs dans la défense et l'accomplissement des valeurs démocratiques, traitant des questions de migration, y compris une aide au développement accrue et améliorée, en particulier dans les pays d'origine avec un accent particulier sur la mise en œuvre de l'Agenda 2030 avec ses 17 objectifs de développement durable et l'accord de Paris sur le climat;
 11. répond au livre blanc de la Commission européenne en soutenant une combinaison des scénarios n ° 4 et 5, en faisant plus ensemble lorsque des actions communes sont nécessaires et en respectant par ailleurs le principe de subsidiarité;
 12. recommande davantage de présence et de visibilité des personnalités du Conseil de l'Europe et de l'Union européenne dans les pays membres;
 13. recommande que le Président de la Commission européenne soit élu par le Parlement européen;
 14. considère, s'agissant de l'élargissement futur de l'Union européenne, que le développement ultérieur devrait avoir la priorité, en renforçant l'Union avant de l'élargir;
 15. appelle les décideurs de l'Union européenne et des États membres, en encourageant le dialogue entre parlementaires nationaux et européens, à étudier et à suivre les recommandations formulées dans les résolutions adoptées par le Parlement européen le 16 février 2017 sur les évolutions et adaptations de la structure institutionnelle actuelle et du fonctionnement de l'Union européenne en s'appuyant sur le potentiel du traité de Lisbonne;
 16. appelle à une politique européenne cohérente en matière d'asile, de réfugiés et de migration fondée sur nos valeurs communes d'humanité ainsi que sur le principe de la solidarité et de l'intérêt personnel éclairé;
 17. recommande l'examen d'une architecture de sécurité pour l'Europe, y compris tous les pays membres du Conseil de l'Europe, et appelle à des actions conjointes de lutte contre le terrorisme; il y a un besoin urgent d'un contrôle efficace des frontières extérieures;

18. demande instamment à toutes les parties concernées de mettre à jour et de mettre pleinement en œuvre l'accord de Minsk afin de résoudre la crise dans l'est de l'Ukraine;
19. espère que l'Union européenne et le Royaume-Uni seront des partenaires fiables et responsables et que leurs futures relations contribueront à l'établissement de conditions équitables pour les citoyens de l'UE et du Royaume-Uni vivant et travaillant sur "l'autre" territoire (y compris "Gibraltar") ainsi que la poursuite de l'accord de paix de "l'Accord du Vendredi Saint" du 10 avril 1998;
20. rappelle que le projet européen est avant tout un projet de paix et que tous les États européens ont une responsabilité vis-à-vis de ce projet, à savoir une paix durable, donc:
 - Les Etats européens ne devraient pas livrer d'armes dans les zones de crise et participer à des actions militaires uniquement dans le cadre d'un mandat des Nations Unies;
 - Les Etats européens devraient toujours respecter pleinement la souveraineté des autres États;
 - Les Etats européens devraient éviter, même en période de tensions graves, toute rhétorique et bellicisme de la guerre froide;
 - devraient être prêt à résoudre les conflits par le dialogue et le compromis;
21. souligne la nécessité de l'affirmation de soi de l'Europe, unie au sein du Conseil de l'Europe et de l'Union européenne, confrontée à de nouveaux défis tels que l'émergence de puissances comme la Chine ou un nouveau type d'isolationnisme aux États-Unis ;
22. est convaincu que la compréhension mutuelle, la coopération et la solidarité pour le bien commun et le bien-être de tous les Européens prévaudront sur les problèmes, les tensions et les conflits qui persistent.

**L'avenir de l'Europe: Plus jamais la guerre, plus jamais la dictature
Vivre ensemble dans la paix et la démocratie!**

ASSEMBLEA GENERAL DEL GESCO DEL 2018

En l'última Assemblea ordinària, celebrada el 26 d'abril de 2018, es va aprovar la proposta de liquidació del pressupost de l'exercici 2017, la proposta de pressupost per a l'exercici 2018, l'import de les quotes per a l'exercici 2018 i la proposta d'objectius i activitats socials per a l'any 2018. Tanmateix, el Sr. Jordi Cinca, Ministre de Finances va assistir com a conferenciant, el qual va centrar la seva exposició sobre les relacions d'Andorra amb la Unió Europea.

ACTE D'HOMENATGE A UN EXCONSELLER GENERAL: **SR. ÒSCAR RIBAS REIG**

Durant els mesos de juny a novembre, els membres de la Junta Directiva del GESCO s'han implicat en l'organització de l'esmentat acte d'homenatge que va tenir com a protagonista al Sr. Òscar Ribas Reig el qual fou escollit per l'aplicació dels criteris de selecció acordats per la Junta Directiva que es basen en els anys dedicats a la vida pública, l'experiència i trajectòria política així com, els càrrecs desenvolupats.

L'acte va comptar amb un centenar d'assistents entre els quals una nodrida representació d'ex polítics del país, membres de la seva família i socis del GESCO. També van voler acompanyar al Sr. Ribas el Cap de Govern, Sr. Antoni Martí, el Síndic General i la Subsíndica General i representants dels grups parlamentaris. L'acte va comptar amb parlaments del Síndic General, Sr. Vicenç Mateu, el President del GESCO, Sr. Josep Marsal i de l'Ex Conseller General, Sr. Joan Santamaria. Tots ells van ressaltar la trajectòria política del Sr. Ribas i van lloar el seu sentit comú definint-lo com un home amb un alt sentit d'estat.

Òscar Ribas Reig fou Conseller General els anys 1972-1979 i Cap de Govern els anys 1982-1984, 1990-1992 i 1992-1994, respectivament.

DISCURS

SR. JOSEP MARSAL RIBA

Aquest any procedim per tercera vegada consecutiva a homenatjar a un Exconseller General de la història del nostre País. Continuant amb la política inaugurada per l'AESCO, el Grup d'Ex Síndics i Ex Consellers Generals (GESCO), considera que és un deure dirigir periòdicament els focus de l'actualitat sobre una persona que dedicà durant un període de la seva vida, el seu temps, el seu treball, la seva intel·ligència a servir el nostre país.

Enguany, el nostre grup ha escollit l'Òscar. Cito, únicament, el seu nom sense pronunciar els seus cognoms doncs l'Òscar és una d'aquelles personalitats andorranes que té el privilegi d'esser conegut sense la necessitat de citar els seus cognoms. Segueix en això la nissaga Reig, on els seus oncles, Julià i Serafí no necessitaven ésser acompanyats dels cognoms per a ésser identificats.

Això podria ésser un indicador de la personalitat de l'Òscar, de la seva capacitat a fer-se conèixer sense necessitat d'indicar els cognoms que el lligaven a aquella família que durant tants anys va liderar la política del Principat.

Evidentment, el fet de viure en el sí d'una família com la família Reig li va inculcar el "virus" de la política, però li va fer entendre també, que la política no és com un esport que es practica en els moments de lleure, comporta una activitat intensa i sobretot que cada un dels actes realitzats pot implicar unes conseqüències econòmiques i humanes de gran magnitud.

Per tant, exigeix una preparació seriosa. Aquesta preparació la inicià a la Universitat de Barcelona on es llicencià en dret l'any 1959. Una formació intel·lectual que posar en pràctica ocupant càrrecs de responsabilitat en el sí dels negocis familiars.

Sentint-se amb la capacitat suficient inherent a l'administració d'un país, es presentà a les eleccions generals de l'any 1971 on va ésser elegit Conseller General per la circumscripció territorial de la Parròquia de Sant Julià de Lòria per 1ª vegada.

I no va perdre el temps, l'any 1973 va inaugurar la seva activitat destinada a modernitzar la Societat Andorrana presentant davant el Consell General, juntament amb un altre Conseller General, una moció demanant que s'informés favorablement de "*...l'atorgament dels drets polítics passius a les dones andorranes, i els polítics a part entera a totes les generacions nascudes i arrelades a les Valls*". El decret de les Delegacions Permanents arribà quatre mesos després, posant fi a la discriminació de la dona quant als seus drets polítics. Aquesta voluntat de modernitzar la Societat Andorrana el va guiar durant tota la seva carrera política sovint, en detriment de la mateixa.

Acceptant un seguit de demandes -en les quals l'Òscar participà activament- encaminades a promoure la modificació de les Institucions i a modernitzar-les, els Co-Prínceps publicaren l'any 1981 un Decret establint allò que se'n va dir la "Reformeta" i que consistia en la creació d'un govern destinat a executar les decisions adoptades pel Consell General,

separant així el poder executiu del poder legislatiu.

A principis de l'any 1982, el Consell General implementant el Decret dels Co-Prínceps, va elegir com a primer Cap de Govern de la història d'Andorra a la persona que va considerar més ben preparada per aquesta missió de gran responsabilitat: Òscar RIBAS REIG.

En aquest càrrec no es va limitar, com diuen, a lluir la corbata o sigui a rebre els honors i aprofitar dels avantatges que acompanyen la funció sinó que, al contrari, aquest lloc privilegiat li va permetre de copsar aviat que un país que volia esser independent havia de disposar d'un pressupost suficient per a fer front a les necessitats d'un Estat. Per tal d'assolir aquest objectiu va proposar al Consell General una ambiciosa reforma econòmica i sobretot fiscal que havia de permetre als ciutadans de participar a l'alimentació d'aquest pressupost o sigui de practicar el que es fa ara, molts anys després.

Malauradament, com ho va dir algú, "En política tenir raó massa aviat és tenir culpa": així ho va entendre l'Òscar i constatant que el Consell General no compartia la seva opinió, en lloc d'adaptar-se a la opinió majoritària, va presentar la dimissió del seu Govern, l'any 1984.

Aquest ensurt no el va fer renunciar a la seva voluntat de fer d'Andorra un Estat modern i viable econòmicament.

Després de les eleccions de l'any 1990 va esser elegit de nou Cap de Govern amb el mateix programa de renovació econòmica i fiscal, al qual afegia, com a objectiu prioritari, la redacció d'una Constitució escrita que definís un Estat de dret independent. Però aquesta vegada tampoc no va poder dur a terme el seu projecte doncs l'oposició a les seves idees per part d'un nombre important de Consellers Generals, va provocar el bloqueig total del funcionament de les institucions que va derivar en l'auto dissolució del Consell General l'any 1992.

Després d'unes noves eleccions en les quals participà victoriosament, l'Òscar tornà a esser elegit, per 3ª vegada com a Cap de Govern pel nou Consell General.

Andorra es donà unes noves institucions, creant per referèndum "*l'Estat independent, de Dret, Democràtic i Social*". Una vegada més, fent prova d'una gran perseverança, obrant d'acord amb aquell pensament inicial que no abandonà mai, considerà que per fer viure aquest Estat era necessària la seva reforma econòmica i fiscal.

Però també una vegada més tornà a topar amb l'oposició d'una majoria de Consellers Generals i després de perdre un vot de confiança es trobà en l'obligació de dimetir de nou l'any 1984.

L'Òscar és l'exemple del polític que molt abans que els altres, havia entès quin era el tractament que el seu país havia de seguir perquè es pogués desenvolupar harmoniosament, extrem que amb perseverança i tenacitat, sacrificant moltes vegades la seva tranquil·litat i la seva carrera política, ha intentat posar-ho en pràctica. Però com ho he dit abans, tenir raó massa aviat, en política, és un defecte.

Malgrat tot, Andorra li manifestà el seu reconeixement elegint-lo diverses vegades Conseller

General i tres vegades Cap de Govern. La seva reputació traspassà però les fronteres: el regne d'Espanya el condecorà amb la gran creu de l'Ordre d'Isabel la Catòlica i la República francesa el nomenà "*Commandeur de l'Ordre National de la Légion d'Honneur*".

No sé si us va emocionar com a mi el fet de veure un Andorrà, el dia 28 de Juliol de 1993, ocupant la tribuna de la gran sala de sessions de l'edifici de les nacions Unides a Nova York, expressant-se en català davant dels representants dels Estats d'arreu del món... Aquest Andorrà era el nostre Cap de Govern i es deia Òscar Ribas Reig.

Òscar Ribas Reig, els anys han passat inexorablement, però vos continueu a proclamar, a través dels articles que publiquen els diaris, i que nosaltres llegim amb molt interès, el vostre amor pel nostre país suggerint moltes vegades les solucions que convindria aplicar per assegurar-li un desenvolupament pacífic i harmoniós tot i defensant la seva independència.

I nosaltres hem volgut, a través d'un acte modest, comparat a la vostra trajectòria, però ple de sentiment i reconeixement, demostrar-vos que els antics Consellers Generals no obliden aquells que amb eficàcia, intel·ligència i desinteressadament heu contribuït a construir el nostre país. Gràcies Òscar Ribas Reig, us mereixeu el reconeixement dels antics Consellers General i també el de la Pàtria.

Josep Marsal Riba

DISCURS SR. JOAN SANTAMARIA TERRÉ

Molt Il·lustres autoritats, Honorables autoritats, Senyores i Senyors.

Es un honor per mi fer la presentació del nostre homenatjat d'avui el Sr. Oscar Ribas i Reig.

Malgrat que es una persona molt coneguda faré una breu exposició del seu recorregut polític.

Va néixer l'any 1936 a Sant Julia de Loria i es va llicenciar en dret per la Universitat de Barcelona l'any 1959 i també va obtenir un màster en filosofia política a la Universitat de Friburg a Suïssa.

Va esser secretari del Comú de Sant Julià de 1963 a 1965.

L'any 1971 va esser elegit Conseller General on va impulsar a traves d'una moció presentada per ell el vot de les dones. L'any 1974 va esser reelegit i va participar activament en un moviment per assolir una profunda reforma institucional.

Aconseguit l'objectiu (Decret dels Co-Prínceps de 1981) al principi de 1982 va ser elegit primer Cap de Govern de la Historia del Principat d'Andorra. El seu programa polític es va centrar a assolir una reforma econòmica i fiscal. Vista la impossibilitat d'aconseguir-ho, va presentar la dimissió del seu Govern al 1984.

Al principi de l'any 1990, després del triomf electoral del Partit Agrupament Nacional Democràtic (AND) d'ideologia centre dreta, va ser elegit novament com a Cap de Govern. En el seu programa plantejava de nou la reforma econòmica i fiscal, i com a objectiu prioritari, la redacció de la primera constitució escrita en que es definís l'Estat Andorrà com a estat independent, de dret, democràtic i social. Les lluites internes entre Constitucionalistes i contraris va derivar en l'auto dissolució del Consell General l'any 1992 i la convocatòria de noves eleccions generals.

Després del triomf electoral del moviment constitucionalista, Oscar Ribas va ser de nou elegit Cap de Govern amb un únic objectiu, aconseguir l'aprovació d'un text que per amplia majoria va ser aprovat en referèndum popular el 13 de març de 1993. Durant aquell mandat Andorra va ingressar a l'ONU (juliol 1993) on per primera vegada es va sentir un discurs oficial amb la nostra llegua, el català i també al Consell d'Europa (Novembre 1993).

Joan Santamaria Terré

DISCURS

SR. ÒSCAR RIBAS REIG

Gràcies Joan per aquests mots afalagadors que valoro doblement perquè provenen d'un gran amic i d'una persona amb la qual he compartit neguits, penes i glòries al servei d'aquest país. Avui, tinc un record molt particular per a totes aquelles persones amb qui he col·laborat.

Molt il·lustre senyor Síndic, valoro també les seves paraules perquè són les del President del nostre Parlament i en el seu temps un col·laborador en les tasques de Govern. Moltes gràcies.

I com no podia ser d'una altra manera, President, amb el prec de transmetre el meu agraïment també a la junta de la GESCO. Gràcies per aquest acte que em recorda el meu trànsit per la política activa d'Andorra.

Molt il·lustre Senyora Subsíndica, Molt il·lustre Cap de Govern,

Molt il·lustre President del Consell superior de la Justícia, Molt il·lustres representants dels Coprínceps,

Il·lustres autoritats, consellers generals, ministres, cònsols, Companys, amics, família, gràcies a tots per a la vostra assistència amb alguns de vosaltres hem coincidit en llocs de responsabilitat política, en diferents etapes, i no necessàriament hem compartit tots els plantejaments, però sí que hem confluït sempre en la recerca del "bé comú" del nostre estimat país. Sincerament, guardo per tots, absolutament per tots, sense cap excepció, un gran record.

He estat un apassionat de la política i ha estat un plaer per a mi haver-la cultivat de manera activa. I continuo seguint-la de forma passiva. Això sí, patint ara més que abans!

Puc dir que per a mi la política no ha estat mai un càrrega, sinó un plaer. Però això ja és passat.

El que ara importa és l'avui i el demà.

Estarem tots d'acord que quan vam ocupar els respectius càrrecs eren moments en què els polítics vivíem "per la política" com un deure moral i cívic. Eren temps en què la filosofia i la política eren encara prerrogatives de l'home lliure i de l'home d'acció, que, per tenir una vida plena, no li era suficient un bon guió de la pròpia biografia, sinó que al mateix temps aspirava a ser un bon autor de la biografia col·lectiva de tota la nació. El concepte de nació andorrana encara estava molt arrelat.

La complexitat moderna propicia que els servidors del bé públic d'ara en endavant hauran de "viure de la política" en lloc de fer-ho "per la política". El triomf del racionalisme comptable suggereix que els governs dels estats s'ocupin molt dels problemes i poc de les solucions. A poc a poc esdevenen organismes de gestió singulars que requereixen

especialització, és a dir, professionalització. No és un retret, sinó una constatació. Serà més bo o més dolent? Segurament cadascun dels presents tindrà la seva pròpia opinió. La meua no pot ser positiva. “El funcionari de la política” -deia Giovanni Sartorius- “és un funcionari del poder i no serveixen els simples aficionats.”

La nostra estructura econòmica tan particular, la complicació que suposa la globalització, la por del futur, i la seva incertesa fan que molta joventut (massa jovent) busqui la seguretat aspirant a ingressar en el cos de funcionaris de l'Estat, que es va organitzant dintre el món laboral, amb vocació d'assolir, al mateix temps funcions sindicals i polítiques com a partit. En afavorir una transferència del “poder” des dels homes polítics elegits cap una burocràcia irresponsable és important reconèixer, el gran perill que això suposa per a la política i la democràcia. Ben entès, i ha de quedar clar, que quan parlo de responsabilitat o irresponsabilitat em refereixo al concepte polític, no personal. La responsabilitat professional i humana es pressuposa a tothom.

Andorra canvia. El món encara més, i més de pressa. Mai a la història de la humanitat hi ha hagut tantes transformacions al mateix temps ni de manera tan ràpida. L'edat mitjana va durar 800 anys. La revolució industrial, 200. I l'era digital crema etapes cada dos anys. Si ens hem d'imaginar un panorama de futurs escenaris per a Andorra, ens hauríem de plantejar, en primer lloc, on som avui per intentar esbrinar els nous horitzons que forçosament s'hauran d'adaptar a les realitats del món del demà.

Però una cosa serà sempre certa. La manca de principis ètics i morals en la pràctica de la política encarrilarà la ciutadania cap a la desafecció pels assumptes públics. Aquesta irregularitat no és desconeguda per la història. Els grecs l'anomenaven “aprogmosymo”.

Vivim temps d'incerteses. Generacions anteriors es van mantenir en un món més fosc, però l'estabilitat de les condicions transcendentals de l'estat, per molt negatives que fossin, els permetien pensar que l'esdevenidor no els suposaria gaires sorpreses. Podien passar gana i patir les inclemències del temps, però no es van sentir en cap moment confosos pel futur institucional. Dominaven, al mateix temps, la fe en el progrés i la certesa d'un futur millor. En el segle XXI vivim en un reialme sense compartir. Vivim políticament en un etern present.

La confusió és una situació pròpia de societats en què l'horitzó del que és possible s'ha obert tant que els nostres càlculs respecte al futur són especialment incerts. Les noves situacions ens recorden, als andorrans, que ja és l'hora de plantejar-se la pregunta de si ens trobem enfront a problemes que simplement es poden solucionar o si es tracta de transformacions històriques que reclamen una nova manera de pensar.

Des de la posició d'observador que em facilita la meua senectut, el que particularment em condueix a la reflexió és la disposició a la desafecció ciutadana. Em preocupa la hipòtesi que la jove generació pequi d'“apragmosymo”, d'immobilisme, o de vulnerabilitat a la demagògia i/o al populisme. Segons la meua opinió, crec que els nostres joves se senten desencoratjats pel sistema que els toca viure en el curt espai de temps que suposa la joventut. Per a ells té més interès mantenir la seguretat i l'ordre, i adorar els mercats, que no pas cultivar els valors democràtics al servei de la nació.

Una de les primeres manifestacions de la postmodernitat, de la globalització econòmica i cultural, és la crisi de l'ètica i de la indiferència exponencial davant qualsevol moral, la qual cosa arrossega l'esvaïment de les comunitats nacionals, pèrdua de cohesió social integradora, por als accelerats processos de canvi social i a l'esdevenidor. A casa nostra ja podem verificar com comença a dominar el rebuig a la reflexió racional i a la realitat fàctica, en què predomina allò emocional sobre la reflexió, les passions sobre el coneixement expert, el paper central de les xarxes socials i mediàtiques, les operacions de difamació, sense objectiu polític, solament amb la idea de desgastar l'adversari. El goig per la intoxicació i la pornografia de llençar falses veritats.

Per a un bon govern de les nacions cal evitar la desafecció i fomentar la participació ciutadana amb respecte democràtic. S'imposa el restabliment de la confiança amb les institucions, les corporacions i la ciutadania. Avui són pocs els que s'atreveixen a negar la idea que el món occidental passa per una crisi política i consegüentment de democràcia. De no haver-hi un retorn a "aquella confiança" institucional, es corre el risc de desviar-se cap als "governos dels pitjors". Tampoc el concepte és nou en la nomenclatura política. En el segle XVII als règims dels governos dels pitjors se'ls anomenava "kakistocràcia".

En aquest context mundial, en què s'albiren canvis tecnològics inimaginables que modifiquen els valors, els principis ètics i morals concurrents en la nostra civilització europea, em pregunto com serà la conjuntura política institucional d'Andorra a mitjà o a llarg termini. A conseqüència de la incertesa que forçosament ha d'emmarcar-se qualsevol resposta, la pregunta no ens deixa de provocar angoixa. La possible resposta no ens pot deixar, a nosaltres, membres de la GESCO, indiferents.

En aquesta nova conformació, serà viable l'estat andorrà com a realitat històrica i identitat sobirana diferenciada de les altres? O com a seqüela de no poder competir amb els estats veïns per mantenir el seu mateix nivell en el subministrament de béns i serveis propis de l'estat-providència, es veurà Andorra abocada a deixar enrere vuit segles d'història i mudar-se a quelcom molt diferent? És molt difícil contestar i encertar. Amb imaginació i amb l'experiència adquirida per cadascun de nosaltres, podem fer la pròpia anàlisi prospectiva de possibilitats. La imaginació s'alimenta de l'experiència, a l'ensems que l'experiència s'enquadra i prepara la imaginació.

D'entrada cal tenir molt present que la independència reduïda tan sols a les llibertats individuals o a les llibertats populistes, desvinculades d'aquelles col·lectives d'entendre l'essència del concepte nació, portarà a un estat deslloriat, sense objectius comuns, sense projecte ni ambició, en què l'única finalitat serà preocupar-se, abans de res, de la persona, sacrificant, si cal, la sobirania.

En aquest escenari, l'estat andorrà serà exclusivament un "organisme subministrador de serveis". Aquest nou pensament pot suposar a mitjà i a llarg termini greus dificultats de supervivència per a tots els microestats del continent. En el nostre estat, resulta obvi que, si es toquen els valors polítics històrics comuns que conformen el que se'n diu la "sobirania popular" per substituir-la per la "sobirania de l'individu", les dificultats que s'albiren són encara més notòries. La nació davant l'individu o l'individu davant la nació? Aquest és el dilema en el què es mou avui la societat andorrana.

L'any 1982, durant el Campionat del Món de futbol que va tenir lloc a Barcelona, vaig tenir l'oportunitat de mantenir una llarga entrevista amb el Príncep Rainier de Mònaco. La trobada va tenir lloc a iniciativa meua i la motivació no era altra que la proposta de crear un bloc homogeni entre Mònaco, Liechtenstein, San Marino i Andorra per fer front, amb més garanties d'èxit, a l'aproximació dels microestats a Europa.

El Príncep va declinar la proposició per impedir-ho les particularitats relacionades del Principat amb el seu estat veí. Em va explicar que a partir de l'any 1963 s'havia vist obligat per pressions externes a cedir sobirania. Em va felicitar pel posicionament de la sobirania andorrana i em va preguntar: "Creus que els microestats d'Europa seran viables a llarg termini?" Aleshores no vaig donar a l'observació la vàlua que avui li atorgo.

La globalització econòmica i cultural assaja d'integrar les nacions en comunitats més grans unides per un mercat i per una cultura que es vol global i uniformada, la qual cosa està molt lluny d'afavorir les realitats dels microestats. Ja són moltes les mentalitats dites "modernitzadores" que ens consideren una anormalitat del passat, una antigalla, l'efectivitat de les quals, des de la pràctica universal, avui ja no es justifica. El corrent pensador en què es mou el món occidental no ens és favorable. Se'ns veu com un refugi i font de problemes, i la nostra realitat solament és justificable perquè els seus habitants s'escapin de les normatives imposades als altres estats. Així és com molt sovint se'ns veu o com se'ns vol veure.

No ens afavoreix gens el problema, no resolt, de la doble o múltiple nacionalitat. De no trobar una solució adequada a aquesta qüestió, pot ser un artefacte potencial que en explotar pot socavar les posicions des de la conceptualització jurídica internacional, la pròpia sobirania. Si la majoria de la població de les Valls és plurinacional, com es pot justificar sostenir-ne una, l'andorrana, de molt minoritària? El risc que la nacionalitat andorrana esdevingui una nacionalitat de conveniència, similar a les banderes de conveniència dels vaixells que naveguen els oceans, planeja sobre nosaltres.

Aquesta contingència, al meu entendre, podria tenir conseqüències per a l'estabilitat institucional, política, econòmica i social del nostre país.

No destinaré gaire temps davant vostès per detallar el magnífic estudi encomanat l'any 1986 pel cap de Govern al professor Georges Tapinos, de l'Institut d'Études Politiques de París. Solament citaré una de les moltes i importantíssimes conclusions. La de la pàgina 57, final del sisè paràgraf. Diu: "En l'extrema hipòtesi on les condicions es mantinguin a llarg termini, la població andorrana tendirà a desaparèixer." Doncs bé, les condicions de fa 30 anys no solament s'han mantingut, sinó que s'han agreujat. Sense població amb un sentit fort de l'andorranitat no hi pot haver estat andorrà.

Sorprèn, i sorprèn encara més, la indiferència amb què la comunitat nacional es va assabentar del resultat de l'enquesta elaborada pel CRES l'any 2005 i la publicada el 2009, en què una de les conclusions era que més del 53% dels que havien adquirit la nacionalitat andorrana declaraven no sentir cap afecció per Andorra. El que raonablement es pot interpretar que, per a ells, el passaport no representa altra cosa que un permís de residència i treball. Cap enquesta, que jo sàpiga, els ha preguntat sota quins criteris de responsabilitat emeten el seu vot i quina lleialtat serveix per la nació, l'estat dels quals

els ha atorgat la nacionalitat. Sense afecte no hi pot haver lleialtat. Sense el sentit de la lleialtat es fa difícil el acceptar les obligacions que suposa pertànyer a una nació. No tot són drets, sinó que, a l'ensem, implica deures.

I el més greu és que a l'enquesta de valors portada a cap pel CRES publicada l'any 2009 mostra que la disfunció no millora, ans al contrari, empitjora. A la pregunta: "Vostè se sent andorrà?", el 31,4% contesta que no. La mateixa resposta per al 9,6% dels nascuts a Andorra (xifra aquesta que cal tenir molt en compte). Dels residents que aspiren a la nacionalitat amb 21 anys de residència sols el 55,8% només se sent andorrà. Un 8,1% se sent andorrà i d'una altra nacionalitat. Hi ha un 17% dels que fa més de 21 anys que hi són que afirma que no se sent andorrà. I si es tracta de residents de sis a deu anys, només el 21,9% confessa que se'n sent (desconec si hi ha hagut més enquestes amb posterioritat). Malgrat aquestes xifres, avui es pressiona per modificar la llei en el sentit de rebaixar els anys de residència per accedir a la nacionalitat andorrana.

El dia 1 d'agost d'enguany, el diari català La Vanguardia va publicar un article signat pel periodista Lluís Foix en el qual, glossant un altre autor foraster, sentenciava que, i cito, "arribarà un dia que la sola idea de nacionalitat resultarà tan impossiblement primitiva com les guerres dinàstiques o el dret diví dels reis" (final de la citació). Per a la viabilitat de l'estat andorrà, si aquesta hipòtesi s'ha d'objectivar a casa nostra seria prudent no accelerar-ne el procés amb polítiques desencertades.

Ens ha costat vuit segles bastir un estat que pot ser enderrocat en qüestió de mesos o fins i tot de dies. Construir és difícil. Ensorrar costa poc. El perill més immediat per a la viabilitat de l'estat andorrà cal centrar-lo a l'interior de les nostres fronteres amb la possible desestabilització de la institució del Copríncipat definit a la Constitució de l'any 1993. El seu articulat, sense cap ambigüitat, puntualitza que Andorra és un Copríncipat amb dos caps d'estat, el Bisbe de la Seu d'Urgell i el President de la República francesa. Qualsevol mancança d'una sola d'aquestes institucions ens obliga a modificar la Carta Magna de 1993.

És imposat recordar que la Constitució de 1993 va ser una constitució pactada a tres bandes: pel poble andorrà, representat pel Consell General, i per cadascun dels dos Coprínceps. És un fet que, en analitzar la situació en què ens trobem, no et pot obviar. Les discrepàncies doctrinals entre l'Església catòlica i l'evolució del raciocini de la societat civil poden fer inviable la dualitat de càrrecs del titular de la diòcesi de la Seu d'Urgell i la de Copríncep d'Andorra. El plantejament de la despenalització de l'avortament és solament un principi de distanciament entre la doctrina eclesiàstica i el pensar d'una part de la societat. En un temps no gaire llunyà en seguiran d'altres, com la manipulació genètica, la maternitat subrogada i moltes altres relacionades amb la doctrina tradicional de l'Església catòlica.

Per un debat responsable sobre totes les situacions descrites anteriorment caldrà saber separar-ne la concepció. La continuïtat o no de la figura del Copríncipat és un dret dintre del marc dels drets polítics institucionals de tots els ciutadans. A l'esfera de l'ètica, la moral i els drets humans se situa l'avortament, la manipulació genètica, etcètera. És molt evident que la manera com es resolgui el primer debat condicionarà el resultat dels que el segueixin. Però caldrà tenir molt en compte que en la qüestió institucional la decisió

definitiva a què opti el poble andorrà serà irreversible. No hi pot haver marxa enrere.

Entra, doncs, dintre la més pura racionalitat que, per coherència, l'Església, anticipant-se a possibles decisions irreversibles del poble andorrà, es qüestioni seguir amb allò pactat l'any 1993, tolerant que una de les seves jerarquies continuï assumint el càrrec de cap d'estat, d'un estat que es distancia dels valors doctrinals bàsics de la institució religiosa catòlica. He dit tolerància perquè he de recordar que una de les conclusions del Concili Vaticà II va ser recomanar a la jerarquia catòlica renunciar a tots els càrrecs qualificats de polítics.

No es tracta de la voluntat del Bisbe de si vol o no vol. La cosa no és tan simple. Ni tampoc es tracta de la qüestió formal de les signatures, en el cas que per referèndum el poble andorrà decidís la despenalització de l'avortament. La nostra constitució això ho té resolt. Seria suficient la signatura de l'altre copríncep. No és aquesta la qüestió. L'entrellat del problema se situa en l'Església Catòlica.

S'ha de saber que, després de promulgada la Constitució, en la primera visita oficial al Vaticà com a cap de Govern, en què vaig anar acompanyat del secretari Jordi Cinca, avui Ministre, Monsenyor Tauran, mort aquest any, Cardenal Secretari d'Estat per a les relacions amb els estats, va considerar oportú fer-nos conèixer oficialment que "la Santa Seu continuaria tolerant el pactat l'any 1993, que el titular del Bisbat de la Seu d'Urgell seguís en l'històric servei al Principat d'Andorra, sempre que (i aquí ve la condició) l'esmentat servei no perjudiqui l'Església catòlica".

D'estar obligats a modificar la Constitució de 1993, per dissolució de la cúpula de l'estat, francament no hi veig altra disjuntiva que no sigui mantenir l'estructura de Copríncipat o canviar-la passant a una forma republicana o monàrquica. La voluntat de preservar la figura institucional de Copríncipat en la hipòtesi de mancança del lloc ocupat per Bisbe de la Seu d'Urgell obligaria a escollir entre altres dues opcions. Substituir la figura del Copríncep episcopal per una altra persona o institució a escollir. En aquest supòsit necessitaria obligatòriament l'acord del Copríncep francès. La segona opció, poc realista, seria canviar els dos coprínecs per dos altres, que en teoria jurídica no requeriria més consentiment que la de la majoria del poble andorrà.

Pel que fa a la primera opció, cal tenir ben present que tampoc es pot obviar la coincidència en un acord del 1976 "no publicat", i adjuntat al text del Concordat atorgat entre la Santa Seu i el Regne d'Espanya l'any 1979, en què figura el criteri que en el cas que el Bisbe de la Seu d'Urgell deixés la figura institucional de Copríncep, el càrrec recauria en "persona de nacionalitat espanyola". Sense assegurar de manera fefaent la realitat del document no publicat, diré que en un sopar a Saragossa, invitat per un comú amic, vaig tenir l'oportunitat de preguntar al Ministre d'Assumptes Exterior espanyol, Sr. Mayor Oreja, que és qui el va negociar, si realment existia i si aquest n'era el seu contingut. La resposta va ser que era un secret, la qual cosa m'autoconfirma que sí que existeix i que aquell n'era el seu contingut. Àdhuc, sí que em consta de manera fefaent que el Copríncep francès va tractar amb el president del Govern espanyol, aquest document, en una cimera intergovernamental Espanya- França celebrada, crec recordar, no n'estic segur, a la ciutat d'Albi. Confesso que l'íntima convicció que el pacte existia en el seu dia em confirma a mi la necessitat imprescindible de constitucionalitzar Andorra.

És un fet irrefutable que aquest document diplomàtic signat per dues jurisdiccions alienes no té cap valor jurídic per a Andorra. Si hi podia haver algun dubte abans del març de 1993, aquest va quedar esvaït per la Carta Magna. Ara bé, no deixa de ser un fet històric que en qualsevol moment es pot invocar com a plantejament de discussió, i fins i tot com a arma de pressió política. Crec que no serà agosarat dir que ja estem confrontats a una situació delicada, no solament per l'actual problema de la despenalització de l'avortament, sinó fins i tot pels que el seguiran. Imaginar solucions s'hauria de fer amb voluntat responsable amb l'horitzó a llarg termini i no al més curt.

Poca cosa diré sobre l'encara avui hipotètica transmutació del Coprincipat a una república o a una monarquia. No hi crec si no és com a pròleg per acabar com una autonomia dintre el marc d'una altra sobirania.

El nostre estat és feble. No és ni una potència econòmica ni militar. I aquesta feblesa de la nació i d'un estat que jurídicament l'articula obliga a no trencar-se, a la consolidació de les institucions històriques i dels factors tradicionals de cohesió. És el Coprincipat constitucional, amb un cap d'estat d'una gran nació i una destacada jerarquia de l'Església catòlica, amb milions de seguidors, la forma de govern que ha garantit i segueix garantint fins ara l'estabilitat i la legitimitat històrica, valors bàsics per generar la confiança imprescindible, a dins i a fora, en les institucions democràtiques andorranes. Remarco confiança a dins i a fora. Així de passada esmentaré, sense aprofundir, la situació extremament perillosa viscuda a conseqüència d'un incident financer, amb ressonància i internacional. Com més avança la globalització és més necessària per Andorra mantenir la fórmula institucional del Coprincipat, si més no, per a diferenciar-se d'altres jurisdiccions i territoris veïns.

És així com els andorrans, l'any 1993, ho vam entendre, quan vam votar l'article 44 de la Carta Magna, que diu que "Els coprínceps són símbol i garantia de la permanència i continuïtat d'Andorra, així com la seva independència i manteniment de l'esperit paritari en les tradicionals relacions d'equilibri amb els estats veïns". Emfatitzo l'equilibri amb els estats veïns. No vam votar una simple sentència purament retòrica. La redacció, molt meditada, té una més que evident rellevància política institucional.

Certament, vivim moments perillosos. Amb el "populisme" saltem d'un món a un altre sense saber gaire bé on comença la il·lusió i on es troba la realitat. Són moments d'incertesa que inciten a l'aventurisme que generacions de vuit segles han defugit com el major perjudici. Possiblement entendre el que ens està passant avui, el que podria estar-nos passant, és el primer pas per ser capaços de canviar-lo demà amb responsabilitat, o en tot cas per afrontar les circumstàncies en el supòsit que no es pugui canviar.

Si per a la viabilitat dels microestats són fonamentals l'estabilitat institucional i el bon clímax dintre l'ordre internacional, no és menys cert que cada estat ha de ser, per si sol, sostenible econòmicament. És Andorra sostenible?

A començament de la dècada dels anys noranta del segle passat, durant el període constituent, alguns ens imaginàvem que a la futura constitució política institucional l'havia de seguir el que hem mal anomenat com una constitució econòmica. El seu eix havia de girar a l'entorn del control d'un creixement homogeni, entre un territori escàs, una població estable i amb un model econòmic concret a determinar, amb l'únic objectiu que

es prioritzés el creixement qualitatiu per damunt del quantitatiu, sobre la base que és impossible un creixement fins a l'infinit.

L'any 1973 el Consell General, aconsellat pel Copríncep francès, encarregà a l'empresa Compagnie Nationale d'Aménagement de la Région du Bas Rhône et du Languedoc un preliminar estudi de planificació del desenvolupament del territori. El treball analitza tots els segments necessaris que cal tenir en compte com ara l'urbanisme, la gestió de la muntanya, l'aigua, el sanejament, la comunicació, etcètera.

Del resultat de l'extens treball, glosso el component dedicat a "Límits superiors de la població", que tradueixo: "És evident que el ritme molt elevat de creixement demogràfic que s'ha registrat a Andorra els darrers 20 anys, no pot seguir de manera indefinida, mai que sigui perquè en algun moment no hi haurà més espai físic. De totes maneres molt abans que assolir aquest límit físic, els problemes de concentració seran de tal rellevància que la possibilitat que un nombre més gran de persones sobre el mateix espai físic serà socialment impossible". Subratllo això de "socialment impossible".

El treball continua.

"Una anàlisi d'urbanisme global permet proposar 60.000 habitants com a límit màxim en el cas de població permanent i com a població punta en un moment determinat (incloent-hi visitants) en 150.000 com a límit absolut." Emfatitzo "com a límit absolut".

Una mala gestió d'un territori no harmonitzat d'alguna manera amb la demografia, més el balafament dels recursos naturals, sense que la societat no hagi pres les mesures oportunes en el moment idoni, o, en el supòsit d'haver-se pres, ser aquestes errònies, pot ser un destorb a la viabilitat d'Andorra. És superflu assenyalar que el nostre país està, quant a accessos d'entrada, sortides del país i comunicacions aèries, totalment condicionats per la sobirania dels dos estats veïns. El problema no serà exclusivament la mobilitat interior (Singapur i Hong Kong tenen milions d'habitants, però tenen control de les possibilitats d'accés). El plantejament és que el col·lapse pot venir imposat des de sobiranes que no controlem. De fet, en comencem a tenir senyals amb els embussos que circumstancialment es produeixen a les dues fronteres. Tinc la convicció que aquest és un factor no gaire contemplat quan parlem de progrés, d'augment de llocs de treball, de desenvolupament, d'estat de benestar, d'estat providència, etcètera.

Aquest aïllament del territori, envoltat per la UE, és la primera, entre d'altres concauses que per si sol, justifiquen que haguem d'arribar a signar acords amb la Unió. Sense la possibilitat de poder participar en el seu mercat únic, Andorra no serà econòmicament sostenible. Sense assegurar-se la permanència en l'espai Schengen, no serà políticament viable. Descartar l'"oferta" d'un tractat d'Associació seria un greu error.

Per abreujar solament destacar que les previsions de greus problemes de concentració, en un territori escàs, avançades l'any 1973 per la Compagnie Nationale d'Aménagement, en assolir la xifra de 60.000 habitants, s'han començat a acomplir en assolir els 70.000 habitants. Comença a ser apressant cercar i trobar un model econòmic adequat harmonitzant territori i població.

A risc de sobrepassar en temps, que potser correspondria a unes estrictes paraules

d'agraïment, i abusant de la vostra paciència, he volgut exposar quines són avui, al meu parer, les dependències centrals i bàsiques per a la viabilitat, a mitjà i a llarg termini, de la nació i de l'Estat. Soc conscient que els meus neguits es fonamenten solament en hipòtesis. És cert, encara que no és menys cert que el perill que les hipòtesis esdevinguin realitats sigui significatiu.

Diré més. Es pot qualificar el meu discurs de pessimista per l'esdevenidor? Certament que sí. Voluntàriament vol ser pessimista. Es tracta d'un exercici d'anàlisi que modernament s'anomena "visualització negativa" i que els estoics de Roma utilitzaven i en deien *premeditatio malorum*. Es maneja com a mètode d'estratègies puntuals de futur centrant l'atenció en escenaris potencialment dolents per, seguidament, imaginar amb temps suficient les teràpies adequades per pal·liar els previsibles efectes negatius. Per experiència puc assegurar que és un mètode útil, senzill i pràctic en el govern de la cosa pública.

També es pot ser optimista i imaginar que els fets del demà demostrin el contrari. És a dir, que l'ordre internacional evolucioni de manera favorable als microestats, que l'Església Catòlica canviï de doctrina i accepti que una de les seves institucions formi part de la cúpula institucional de l'estat andorrà, que es trobi el model econòmic adequat per a la sostenibilitat del país sense malmetre la seva qualitat de vida, que la Unió Europea accepti les especificitats andorranes. També pot ser cert. Però l'oportunitat d'una bona política se centra a no improvisar i fugir de l'aventurisme. A prevenir enlloc de curar.

El percentatge de possibilitats que realment es compleixi la hipòtesi pessimista i l'optimista és del 50%. Ara bé, sense una població arrelada al mateix temps al territori i a la història, amb una marcada identitat nacional, que entengui bé què som, d'on venim i on volem anar, el percentatge a favor de la primera opció, la pessimista, augmenta en la mateixa proporció que disminueix el sentiment identitari i de pertinença.

Entenc, doncs, que per respondre a la pregunta si Andorra serà viable com a estat a mitjà o a llarg termini, ens hauria de preocupar, i molt, allò manifestat per més del 53% de nacionals incorporats de no sentir cap afecció per l'estat andorrà, que els ha conferit la nacionalitat. Els sentiments de desafecció d'alguns nacionals i d'indiferència dels altres també mereixen ser previstos a l'hora de raonar la resposta a la pregunta, és Andorra viable?

El progrés ens ha portat una societat descompensada entre aquells que entenem l'andorranitat com un sentiment i aquells que la contemplen com un seguit de drets individuals, comparativament més favorable que en altres llocs.

Per recompensar-la de nou caldrà reforçar el sentiment identitari, que hauria de convertir-se en "arrelament" dels nous nacionals. Farà falta la pedagogia de la "memòria històrica" que hauria de tenir com a únic i objectiu comú compartir experiències viscudes, que a l'ensem propiciï que persones diferents puguin creure que viuen en una societat, la nostra societat, que no és la dels veïns, que aspira a transmetre els valors d'independència, llibertat i democràcia a les futures generacions. Sense consciència de la pròpia identitat, sense arrelament a un territori delimitat i a una història diferent d'altres, no hi pot haver ni nació ni estat andorrà. Ho va escriure Christopher Lasch: "El desarrelament ho destrueix tot, salvada la necessitat de unes arrels".

Quina via de transmissió millor que la d'aquelles persones que en el darrer segle han assolit, en diferents funcions, responsabilitats polítiques i institucionals d'Andorra per transmetre els tradicionals valors andorrans? És una lleialtat més (en el meu cas l'última), que tots els membres d'aquesta Associació tenim el deure moral envers la nació andorrana.

És cert. No coneixem la major part de les coses que succeiran. Tampoc sabem si passaran gràcies o malgrat el que fem ara. Karl Marx va deixar escrit que "Els homes fan la història, però no saben la història que fan". Amb aquest pensament del gran ideòleg comunista, l'única cosa raonable és actuar amb la ficció que tot allò que succeirà dependrà del que fem avui, o almenys de la manera que actuem avui en seguiran efectes que en la mesura que ens sigui possible seria convenient anticipar.

No vull deixar de reiterant-vos, Molt Il·lustre senyor Síndic, autoritats, President i membres del GESCO, el meu més sentit agraïment per aquest acte i a tots vosaltres per haver volgut ser-hi presents.

Deixeu-me acabar manifestant el desig i l'esperança que Andorra visqui per sempre!

Òscar Ribas Reig

Número d'associats desembre 2017

1. Vicenç Alay Ferrer
2. Marcel Albós Riba
3. Jordi Alcobé Font
4. Miquel Aleix Areny
5. Pere Altimir Pintat
6. Miquel Àlvarez Marfany
7. Susagna Arasanz Serra
8. Guillem Areny Areny
9. Francesc Areny Casal
10. Josep Areny Fité
11. Maria Teresa Armengol Bonet
12. Miquel Armengol Pons
13. Antoni Armengol Vila
14. Lluís Babi Pícolo
15. Gerard Barcia Duedra
16. Isidre Baró Cabanes
17. Modest Baró Moles
18. Enric Casadevall Medrano
19. Josep Casal Casal
20. Miquel Casal Casal
21. Robert Cassany Vila
22. Francesc Cerqueda Pascuet
23. Jordi Cinca Mateos
24. Marc Codina Travesset
25. Jordi Cots Naudí
26. Jordi Daban Alsina
27. Enric Dolsa Font
28. Antoni Duró Baró
29. Josep Duró Coma
30. Xavier Espot Miró
31. Josep Maria Farré Naudí
32. Jordi Farràs Forné
33. Pere Font Moles
34. Lurdes Font Puigcernal
35. Olga Forné Angrill
36. Marc Forné Molné
37. Josep Mª Garrallà Coma
38. Josep Garrallà Rossell
39. Bernadeta Gaspà Bringueret
40. Albert Gelabert Grau
41. Jordi Jordana Rossell
42. Joan Jordi Areny
43. Marcel Llovera Massana
44. Magi Mestre Campderrós
45. Maitena Manciet Fouchier
46. Rosa Maria Mandicó Alcobé
47. Agustí Marfany Puyoles
48. Josep Marsal Riba
49. Pere Marsenyach Torres
50. Conxita Marsol Riart
51. Jaume Martí Mandicó
52. Joan Martínez Benazet
53. Josep Mª Mas Pons
54. Jordi Mas Torres
55. Daniel Mateu Melcion
56. Joaquim Miró Bernadó
57. Pere Moles Aristot
58. Lluís Molné Armengol
59. Francesc Molné Torres
60. Joan Monegal Blasi
61. Xavier Montané Esplandiú
62. Josep Montané Pons
63. Francesc X. Mora Baron
64. Francesc Mora Planes
65. Bonaventura Mora Riba
66. Francesc Mora Sagués
67. Josep Àngel Mortés Pons
68. Joan Naudi Ambatlle
69. Miquel Naudi Clop
70. Climent Palmitjavila Torres
71. Marc Pintat Forné
72. Clara Pintat Rossell
73. Albert Pintat Santolària
74. Antoni Puigdel·lívol Riberaigua
75. Enric Pujal Areny
76. Joan Pujal Areny
77. Maria Reig Moles
78. Maria Pilar Riba Font
79. Òscar Ribas Reig
80. Bonaventura Riberaigua Miquel
81. Antoni Riberaigua Sasplugas
82. Josep Antón Ribes Roca
83. Bibiana Rossa Torres
84. Eduard Rossell Pujal
85. Gilbert Saboya Sunyé
86. Estanislau Sangrà Font
87. Joan Santamaria Terré
88. Jordi Serra Malleu
89. Enric Tarrado Vives
90. Joan Tomàs Roca
91. Isidre Torres Pons
92. Guillem Valdés Alemany
93. Carles Verdaguer Pujantell
94. Meritxell Verdú Marquilló

GESCO

Grup d'Ex Síndics i Ex Consellers Generals

FULL DE PREINSCRIPCIÓ PER A NOUS MEMBRES DE PLE DRET I OBSERVADORS

Andorra la Vella, de de 20

El/La sotasignat/ada....., de
nacionalitat andorrana, titular del passaport núm..... amb
domicili a.....,
havent exercit el càrrec públic de:

- síndic/a general, durant el període:.....
- subsíndic/a general, durant el període:.....
- conseller/a general, durant el període:.....

Manifesta la seva voluntat d'adherir-se al Grup d'Ex Síndics i Ex Consellers
generals. I per això signa la present.

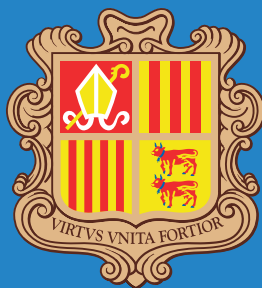
Domiciliació bancària:

Banc:.....

Nº de compte IBAN:.....

Número de telèfon:.....

E-mail:.....

GESCO

GESCO

Grup d'Ex Síndics i Ex Consellers Generals

Carrer de la Vall, 28 · AD500 Andorra la Vella · Tel.: 877 877 · Fax: 869 863